

Қазақстан Республикасы Жоғарғы Сотының "Әкімшілік құқық бұзушылықтар туралы заңнаманы соттардың қолдануының кейбір мәселелері туралы" 2004 жылғы 26 қарашадағы N 18 нормативтік қаулысына (Қазақстан Республикасы Жоғарғы Сотының 2006 жылғы 16 қаңтардағы N 1 нормативтік қаулысымен енгізілген өзгеріспен бірге) өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы

Күшін жойған

Қазақстан Республикасы Жоғарғы Сотының 2007 жылғы 16 шілдедегі N 7 Нормативтік қаулысы. Күші жойылды - Қазақстан Республикасы Жоғарғы Сотының 2014 жылғы 24 желтоқсандағы № 3 нормативтік қаулысымен.

Ескерту. Күші жойылды - ҚР Жоғарғы Сотының 24.12.2014 N 3 Нормативтік қаулысымен (ресми жарияланған күнінен бастап қолданысқа енгізіледі).

Әкімшілік құқық бұзушылықтар туралы заңдарды біркелкі қолдану мақсатында Қазақстан Республикасы Жоғарғы Сотының жалпы отырысы қаулы етеді:

1. Қазақстан Республикасы Жоғарғы Сотының "Әкімшілік құқық бұзушылықтар туралы заңнаманы соттардың қолдануының кейбір мәселелері туралы" 2004 жылғы 26 қарашадағы N 18 нормативтік қаулысына (Қазақстан Республикасы Жоғарғы Сотының 2006 жылғы 16 қаңтардағы N 1 нормативтік қаулысымен енгізілген өзгеріспен бірге) мынадай өзгерістер мен толықтырулар енгізілсін:

1) 2-тармақта:

екінші абзац мынадай редакцияда жазылсын:

"Заңды тұлға құрмаған жеке кәсіпкерлер, жеке нотариустар, адвокаттар, заңды тұлғаның басшылары, сол сияқты жеке кәсіпкердің және заңды тұлғаның ұйымдық-билік ету немесе әкімшілік-шаруашылық қызметтерді орындайтын жұмыскерлері аталған қызметтерді атқаруға байланысты әкімшілік құқық бұзушылық жасаған жағдайда лауазымды адамдар ретінде әкімшілік жауаптылыққа тартылады. Заңды тұлғаның басшысы деп заңды тұлғаның жеке-дара немесе алқалық атқарушы органына енетін адамды түсіну керек.";

бесінші абзац алып тасталсын;

4-тармақ мынадай мазмұндағы екінші абзацпен толықтырылсын:

"Егер ӘҚБтК ерекше бөлімі бабының санкциясымен негізгі және қосымша әкімшілік жазаларды қолдану қарастырылса, уәкілетті орган (лауазымды адам), сот негізгі және қосымша әкімшілік жазаларды соңғысының іс жүзінде орындалу-орындалмауына қарамастан қолдануға міндетті.";

3) 7-тармақ мынадай редакцияда жазылсын:

"7. Тұлғаны ӘҚБтК 71-бабында қарастырылған негіздерде әкімшілік жауапкершіліктен босату туралы мәселені шешкенде жағдайдың өзгергені деп объективті себептер мен мән-жайлардың салдарынан әрекеттің қоғамға қауіптілік белгісінің жойылуы түсінілетінін ескеру қажет.

Әкімшілік жазаны орындауға кедергі болатын ауру деп жауаптылыққа тартылған адамның белгілі бір жазаны орындауы мүмкін еместігі тиісті медициналық қорытындымен куәландырылған жағдайын түсіну керек.

Тұлғаны ӘҚБтК 8-тарауының негіздерінде әкімшілік жауапкершіліктен босатқан жағдайда іс өндірістен қысқартылуға жатады.

ӘҚБтК 9-1-тарауында , сондай-ақ ӘҚБтК 131-бабында , ӘҚБтК 158-бабында , ӘҚБтК 158-1-бабында , ӘҚБтК 174-бабының үшінші бөлігінде қарастырылған әкімшілік құқық бұзушылықтар үшін тұлға жәбірленушімен татуласуына байланысты әкімшілік жауаптылықтан босатылуы мүмкін.

Татуласу туралы келісім сотқа немесе әкімшілік құқық бұзушылықтар туралы істерді қарауға уәкілетті лауазымды адамға беріледі, онда жәбірленуші мен әкімшілік құқық бұзушылық жасаған адамның тегі, аты, әкесінің аты, олардың тұрғылықты жерінің адрестері, аталған тұлғалардың татуласуына байланысты әкімшілік құқық бұзушылық туралы істі қысқарту жөніндегі өтініші, өтініш берілген күні көрсетіліп, қолдары қойылуы тиіс.

Осындай келісім түскенде судья, уәкілетті органның лауазымды адамы жәбірленушіге осындай өтініш берудің салдарын түсіндіреді де ол туралы әкімшілік құқық бұзушылық туралы іс бойынша қаулыға енгізеді.";

4) 8-тармақта:

үшінші абзацта "қарағаннан кейін" сөздері""қараған кезде" сөздерімен ауыстырылсын;

5) 11-тармақта:

бірінші абзацта""кәмелетке толмағанға" сөздерінің алдында""16 жастан 18 жасқа дейінгі" сөздерімен толықтырылсын;

екінші абзац мынадай мазмұндағы сөйлеммен толықтырылсын:

"Осындай тұлғаларға қатысты әкімшілік іс бойынша шығарылған қаулыда жасалған құқық бұзушылықтағы олардың кінәсі неде екені көрсетілуі тиіс.";

6) 12-тармақта:

бірінші абзац мынадай редакцияда жазылсын:

"Атап айтқанда, ӘҚБтК қарастырылған хаттамаларда (әкімшілік құқық бұзушылық туралы хаттама, жеке басты тексеру, заттарды тексеру хаттамасы, заттарды және құжаттарды алып қою хаттамасы және т.б.) көрсетілетін мәліметтер іс үшін маңызы бар мән-жайларды анықтайтын дәлелдемелер болып табылады.";

үшінші абзацта:

"әкімшілік құқық бұзушылықтың" сөздерінен кейін""қасақана немесе абайсызда" сөздерімен толықтырылсын;

"осы адамның оның жасалуына кінәлі не кінәсіз екендігі" сөздері алып тасталсын;

7) 13-тармақта:

үшінші абзацта""көрсетілген істерді" сөздері""көрсетілген іс санаттарын" сөздерімен ауыстырылсын;

8) 17-тармақ:

мынадай мазмұндағы үшінші абзацпен толықтырылсын:

"Судьялардың бірдей мәртебесін, талаптарын және жауапкершіліктерін белгілейтін "Қазақстан Республикасының сот жүйесі мен судьяларының мәртебесі туралы" Қазақстан Республикасы Конституциялық заңының 23, 28, 34 және 39-баптарына, әкімшілік құқық бұзушылықтар бойынша іс жүргізу кезінде соттардың заң бұзушылыққа жол бермеуін көздейтін ӘҚБтК 9-бабына сәйкес, апелляциялық және қадағалау сатыларының соттары әкімшілік құқық бұзушылық жөніндегі істі қараған судьяның заңдылықты бұзу фактілері бойынша жеке қаулы шығаруға құқылы.";

9) 19-тармақта:

екінші абзац"наразылық келтірілуі мүмкін"сөздерінен кейін ", ол ӘҚБтК 660-бабында белгіленген мерзімде шағымды, наразылықты қарауға міндетті" сөздерімен толықтырылсын;

10) 22-тармақ мынадай редакцияда жазылсын:

"22. Салық органдары салған айыппұл туралы қаулыға шағым бойынша істерді қарау кезінде сот хабарламаның заңдылығын талқылауға және қосымша есептелген салықтар мен басқа да міндетті төлемдер сомасына өзгеріс енгізуге құқылы емес.

Егер салық органдарының айыппұл салу туралы қаулысына шағым бойынша істі қараушы сот салық органдарының хабарламасы жоғары тұрған органға немесе сотқа тиісті тәртіппен шағымдалғанын, бірақ осындай шағым бойынша шешім қабылданбағанын анықтаса, онда ол істі қарау мерзімін шағым беру мерзімінің кезеңіне ұзартуға құқылы (ӘҚБтК 647-бабының екінші бөлігі).

Сондықтан әкімшілік құқық бұзушылықтар туралы іс бойынша шешім салық органының хабарламасына жасалған шағымды қараудың нәтижелері ескеріле отырып қабылдануы тиіс.

Егер салық органының хабарламасын даулау туралы берілген арыз Қазақстан Республикасы Азаматтық іс жүргізу кодексінің (бұдан әрі - АІЖК) 249-бабында

қарастырылған негіздер бойынша соттың заңды күшіне енген ұйғарымымен қараусыз қалдырылса, салық органдарының айыппұл салу туралы қаулысына шағым бойынша істі қараушы сот істі жалпы тәртіпте қарайды.";

11) 25-тармақ мынадай редакцияда жазылсын:

"25. Егер жеке және мемлекеттік емес заңды тұлғалар заң актісіне сәйкес тек мемлекеттің құзіретіне жататын кәсіпкерлік қызметпен айналысса (мысалы, қару-жарақ шығару, қорғаныс, салықтық, кедендік, валюталық, монополияға қарсы реттеу және т.с.с.), онда жеке кәсіпкерлік субъектісі ретінде ӘҚБтК 143-бабына сәйкес әкімшілік жазаға тартылуы мүмкін.";

12) мынадай мазмұндағы 25-1 - 25-13-тармақтармен толықтырылсын:

"25-1. Тұлғалардың ӘҚБтК 524-бабы бойынша әкімшілік жауаптылығы әкімшілік құқық бұзушылықтар туралы істерді қарайтын соттардың және уәкілетті басқа органдардың (лауазымды адамдардың) қаулыларын орындамағаны үшін ғана емес, сондай-ақ ӘҚБтК 520-бабында қарастырылған жағдайлардан басқа, соттардың шешімдерін немесе өзге сот актілерін орындамауы үшін орын алады.

25-2. ӘҚБтК 462-бабында қарастырылған әкімшілік құқық бұзушылықтар туралы істерді қарау кезінде көлік құралдары жүргізушілерінің көрсетілген баптың бірінші бөлігі бойынша жауаптылығы олар көлік құралының қозғалыс жылдамдығын сағатына он километрден жиырма километрге қоса дейінгі шамаға арттырып жібергенде орын алатынын ескеру қажет. Көлік құралының қозғалыс жылдамдығын сағатына жиырма километрден қырық километрге қоса дейінгі шамаға арттырып жіберген көлік құралдарының жүргізушілері көрсетілген баптың екінші бөлігі бойынша әкімшілік жауаптылыққа тартылады.

25-3. ӘҚБтК 469-бабында қарастырылған әкімшілік құқық бұзушылық құрамы көлік құралын жүргізуші адам жол-көлік оқиғасы болған жерден кетіп қалған сәттен аяқталған болып саналады.

25-4. Егер тұлға бір жыл ішінде екі не одан да көп рет көлік құралдарын пайдалану ережелерін немесе жол қозғалысы ережелерін бұзса, ӘҚБтК 484-бабы бойынша әкімшілік жауаптылыққа тартылады.

Жылдық мерзім көрсетілген баппен қарастырылған құқық бұзушылық құрамын құрайтын бірінші әрекет жасалған күннен, ал ӘҚБтК 69-бабымен белгіленген әкімшілік жауаптылыққа тартудың ескіру мерзімінің өтуі - соңғы құқық бұзушылық жасалған күннен бастап есептелуі керек.

ӘҚБтК 484-бабы бойынша қозғалған әкімшілік құқық бұзушылық туралы істің материалдарына тұлғаның көлік құралдарын пайдалану ережелерін немесе жол қозғалысы ережелерін үнемі бұзғандығын куәландыратын, тұлғаны әкімшілік жауаптылыққа тарту туралы заңды күшіне енген қаулылардың көшірмелері тіркелуі тиіс.

25-5. Қазақстан Республикасының "Сыбайлас жемқорлыққа қарсы күрес туралы" Заңының 9-бабы 3-тармағына сәйкес, осы бапта көрсетілген адамдардың жұбайына (зайыбына) Қазақстан Республикасының аумағындағы, сондай-ақ одан тыс жерлердегі салық салу объектісі болып табылатын табыстары мен мүлкі туралы тұрғылықты жері бойынша салық органына мәлімдемелер беру міндетін жүктейді. Сондықтан осындай міндетті жұбайы (зайыбы) орындамаған жағдайда қаржы бақылау шараларын бұзғаны үшін жауаптылық құқық бұзушы жұбайына (зайыбына) жүктелуі тиіс.

25-6. ӘҚБтК кейбір баптарында (мысалы, ӘҚБтК 400-бабы - кеден бақылауы аймағының режимін бұзу, ӘҚБтК 414-бабы - Қазақстан Республикасының кеден органына кеден декларациясын, құжаттар мен қосымша мәліметтер беру мерзімдерін бұзу) қылмыс белгілері болмаса, адамның ӘҚБтК тиісті бабы бойынша әкімшілік жауаптылыққа тартылатындығы туралы нұсқау бар.

Егер осындай құқық бұзушылықтар туралы істерді қылмыстық істі қозғауға уәкілетті лауазымды адамдар және органдар сотқа жіберсе, онда көрсетілген адамдар (органдар) әкімшілік жауаптылыққа тартылатын тұлғалардың әрекеттерінен қылмыс белгілерін таппағанын білдіреді, сондықтан мұндай жағдайда қылмыстық іс қозғаудан бас тарту туралы қаулының көшірмесін талап етудің қажеттігі жоқ.

25-7. Әкімшілік құқық бұзушылық туралы іс бойынша қаулы шығарғаннан кейін сот, орган (лауазымды адам) оны өзі жоюға немесе өзгертуге құқылы емес. Сонымен қатар ол өз бастамасымен немесе іске қатысушы адамдардың арызы бойынша әрекеттің саралануын, әкімшілік жазаның түрі мен мөлшерін өзгертпей, қаулыда жіберілген қате жазулар мен көрінеу арифметикалық қателерді түзете алады.

Түзетулер енгізу туралы мәселені сот қаулыны орындау мерзімі ішінде, іске қатысушы, сотқа келуі міндетті емес адамдарды хабарландыра отырып шеше алады, ол жөнінде ұйғарым шығарады.

25-8. Іс материалдарына құжаттар мен дәлелдемелердің түпнұсқалары тіркеледі. Егер мұндай құжаттар мен дәлелдемелердің түпнұсқаларының берілуі мүмкін болмаса (мысалы, олар қылмыстық немесе азаматтық іс материалдарында болса), онда олардың сот, әкімшілік құқық бұзушылық туралы хаттама жасауға уәкілетті орган (лауазымды адам) немесе нотариус растаған көшірмелері беріледі. Жазбаша дәлелдеменің көшірмесін әкімшілік құқық бұзушылық туралы істі қарайтын сот растауы мүмкін.

25-9. ӘҚБтК 6-бабына сәйкес, әкімшілік құқық бұзушылық үшін жауаптылықты жоятын немесе жеңілдететін заңның кері күші болады, яғни осы заң қолданысқа енгізілгенге дейін жасалған құқық бұзушылыққа қолданылады.

Заңның әкімшілік құқық бұзушылық үшін жауаптылықты белгілейтін немесе күшейтетін немесе құқық бұзушылық жасаған адамның жағдайын өзге түрде нашарлататын кері күші болмайды.

Әкімшілік құқық бұзушылық туралы істі қарағанда және әкімшілік жаза шараларын белгілегенде "Қазақстан Республикасының Әкімшілік құқық бұзушылық туралы кодексіне өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы" Қазақстан Республикасының 2006 жылғы 20 қаңтардағы Заңының 2006 жылғы 1 қаңтардан бастап қолданысқа енгізілген нормаларын дұрыс қолдану керек және әкімшілік құқық бұзушылық жасалған күнге назар аудару қажет.

25-10. ӘҚБтК 69-бабы 4-1-бөлігіне сәйкес, әкімшілік құқық бұзушылық үшін әкімшілік жаза қолдану мерзімінің барысы істі сот сатыларына немесе әкімшілік құқық бұзушылық туралы істерді қарауға уәкілетті мемлекеттік органның лауазымды адамына жіберген кезден бастап тоқтатыла тұрады.

Әкімшілік жаза қолдану мерзімінің өту барысы тоқтатыла тұру сәті деп істі сот сатыларына немесе әкімшілік құқық бұзушылық туралы істерді қарауға уәкілетті мемлекеттік органның лауазымды адамына іс жүзінде жіберген күнді (поштаға тапсыру күні, курьердің алуы) түсіну керек.

Мерзімдерді есептеуді қайтадан бастау осы іспеттес жүргізіледі.

25-11. ӘҚБтК 80-113-баптарында қарастырылған әкімшілік құқық бұзушылық туралы істерді судья әкімшілік құқық бұзушылық туралы хаттама жасамай, құқықтары бұзылған тұлғаның арызы негізінде қарауы мүмкін. Мұндай жағдайларда әкімшілік құқық бұзушылық туралы іс тиісінше ресімделген осындай арыз түскен сәттен бастап қозғалған деп есептеледі.

Арызда арыз беруші адам туралы (тегі, аты, әкесінің аты), арыз берушінің құқықтары бұзылғандығын және нақты әкімшілік құқық бұзушылық құрамының бар екенін растайтын мән-жайлар, арыз берушінің құқықтарын бұзуға жол берген тұлға жөнінде мәліметтер көрсетілуі тиіс.

Арызда мәлімделген мән-жайларды растайтын жазбаша дәлелдемелер арызға тіркелуі мүмкін.

Тиісінше ресімделген арызды қабылдамауға жол берілмейді. Егер арыз тиісінше ресімделмеген болса, онда ол сот ұйғарымымен кемшілікті жою үшін арыз берушіге қайтарылады. Жазбаша дәлелдемелердің болмауы арызды қайтаруға негіз бола алмайды және істі мәні бойынша қарауға кедергі келтірмейді.

Осындай іс бойынша шешім қаулы түрінде шығарылады.

25-12. Өзіне қатысты әкімшілік құқық бұзушылық туралы іс жүргізу қолданылған тұлға іс жүргізуді қамтамасыз ету шараларын ӘҚБтК 633-бабында қарастырылған тәртіппен шағымдануға құқылы.

Әкімшілік құқық бұзушылық туралы хаттама (ӘҚБтК 584-бап) сотқа, әкімшілік құқық бұзушылық туралы тиісті істі қарауға уәкілетті органға (лауазымды адамға) берілгенге дейін АІЖК 27-тарауында қарастырылған тәртіппен аудандық және оған теңестірілген сотқа шағымдалуы мүмкін.

Егер әкімшілік іс түскен сәтте әкімшілік құқық бұзушылық туралы хаттамаға шағым беру ісі бойынша шешім қабылданбаса, онда шағым әкімшілік құқық бұзушылық туралы істі қарайтын соттың, органның (лауазымды адамның) қаралуына жатады.

25-13. ӘҚБтК 9-бабының бірінші бөлігіне сәйкес, әкімшілік құқық бұзушылық және оны жасағаны үшін қолданылатын әкімшілік-құқықтық ықпал ету шаралары тек ӘҚБтК белгіленеді. ӘҚБтК белгіленген негіздер мен тәртіптен басқаша, ешкім де әкімшілік жазаға, әкімшілік-құқықтық ықпал ету шараларына немесе әкімшілік құқық бұзушылық туралы іс жүргізуді қамтамасыз ету шараларына ұшыратылуы тиіс емес.

Жеке тұлғаларды, жеке кәсіпкерлерді, жеке нотариустарды, адвокаттарды және заңды тұлғаларды белгілі бір қызмет түріне не белгілі бір іс-әрекеттер жасауға лицензиядан, арнаулы рұқсаттан, біліктілік аттестатынан (куәліктен) айыруды судья аталған тұлғалардың лицензияда, арнаулы рұқсатта, біліктілік аттестатында (куәлікте) қарастырылған қызметті не белгілі бір іс-әрекеттерді жасауы кезіндегі әкімшілік құқық бұзушылығы үшін қолдануы мүмкін.

Лицензия, рұқсат қағаз, біліктілік аттестатымен (куәлігімен) белгіленген белгілі бір қызмет түрімен байланысты емес құқық бұзушылық жасағаны үшін аталған тұлғаларды белгілі бір қызмет түріне лицензиядан, арнаулы рұқсаттан, біліктілік аттестатынан (куәліктен) айыруға жол берілмейді.

ӘҚБтК ерекше бөлімінің тиісті бабында осындай әкімшілік жаза шарасы көзделсе, лицензиядан айыру туралы мәселені ӘҚБтК 52-бабына сәйкес судья шешеді.

ӘҚБтК ерекше бөлімінің тиісті бабының санкциясында осындай әкімшілік жаза шарасы көзделсе, белгілі бір қызмет түріне не белгілі бір іс-әрекеттер жасауға лицензияның қолданылуын тоқтата тұру немесе арнаулы рұқсаттан, біліктілік аттестатынан (куәліктен) уақытша алты айға дейінгі мерзімге айыру туралы мәселе уәкілетті органның (лауазымды адамның), соттың қаралуына жатады."

2. Қазақстан Республикасы Конституциясының 4-бабына сәйкес, осы нормативтік қаулы қолданыстағы құқық құрамына кіреді, сондай-ақ жалпыға бірдей міндетті болып табылады және ресми түрде жарияланған күннен бастап күшіне енеді.

Қазақстан Республикасы

Жоғарғы Сотының Төрағасы

Қазақстан Республикасы
Жоғарғы Сотының судьясы,
жалпы отырыс хатшысы

© 2012. Қазақстан Республикасы Әділет министрлігінің «Қазақстан Республикасының Заңнама және
құқықтық ақпарат институты» ШЖҚ РМК